

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní Mgr. Jarmilou Úředníčkovou v právní věci

žalobce: **nezletilý T. M.**
zastoupený Mgr. Michalem Miturou, advokátem sídlem 720 00
Ostrava, Místecká 329/258

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlím 128 01 Praha, Na Poříčním právu 376/1

**o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 9. 2020 č. j. MPSV-2020/189139-923, o
příspěvek na péči**

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 9. 2020 č. j. MPSV-2020/189139-923 **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na nákladech řízení částku 2 600 Kč k rukám jeho zástupce advokáta Mgr. Michala Mitury, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou v zákonné lhůtě se nezletilý žalobce domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného, jímž bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Ostravě ze dne 16. 4. 2020 č. j. 14210/2020/BOH, kterým byl nezletilému žalobci od 1. 4. 2020 odejmut příspěvek na péči. Žalobce namítal, že se žalovaný nikterak nevypořádal s jeho odvolacími námitkami a učinil závěr, který je zcela v rozporu se skutečnostmi, které sám zmiňuje v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Dle praktického lékaře není schopen sám zvládat ani základní sebeobsahu (tedy základní životní potřebu – tělesnou hygienu), není schopen se orientovat v přirozeném sociálním prostředí a rovněž není orientován časem, což jsou nutné předpoklady pro samotné zvládání základní životní potřeby orientace. Nezvládá ani základní životní potřebu oblékání a obouvání a výkon fyziologické potřeby. Závěr žalovaného o zvládání uvedených základních životních potřeb je v rozporu se zjištěními v průběhu sociálního šetření. Žalovaný zcela bagatelizuje problémy, které obnáší každodenní péče o něho a s nimiž se musí jeho matka neustále každý den potýkat. Důvodem pro uznání nezvládnutí předmětných základních životních potřeb by pro žalovaného bylo zjevně pouze těžké fyzické postižení, závažné poruchy hybnosti kloubů a páteře, vady zraku či sluchu, což vyplývá ze závěru žalovaného prezentovaného v napadeném rozhodnutí. Z přístupu žalovaného je tedy zcela evidentní, že jiné problémy a komplikace, než shora vyjmenované, vůbec neuznává a jeho problémy pramenící z autistické diagnózy jsou pro žalovaného zcela normální a běžné. Žalovaný sám uvádí, že rozhodující příčinou jeho dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je atypický autismus s nerovnoměrným psychomotorickým vývojem s opožděním řečové složky. Tato diagnóza však zásadně neobnáší fyzické postižení jedince, ale představuje pervazivní vývojovou poruchu projevující se v oblasti mentální. Žalovaný zcela opomíjí zjištění při vyšetřeních u praktického lékaře, během sociálního šetření a závěry z psychologického vyšetření ze dne 1. 7. 2020. Žalobce připomenul, že v rámci sociálního šetření byla mimo jiné učiněna tato zjištění: oblékání provádí matka, ranní hygienu si provede po pokynu se slovní asistencí, celkovou hygienu provádí matka, na WC si zajde, následnou očistu provede nedostatečně, matka následně dočistí. Žalobce odkázal na § 1 odst. 2 vyhl. č. 505/2006 Sb., z něhož je evidentní, že v rámci hodnocení stupně závislosti osoby na pomoci jiné osoby, by měl být důraz kladen právě především na závěry z provedeného sociálního šetření, v rámci kterého je posuzující bezprostředně v přirozeném prostředí posuzované osoby seznámen s jejím stavem a s potřebami pomoci jiné osoby. V daném případě však správní orgány zcela v rozporu se shora uvedeným postulátem, bez jakéhokoli odůvodnění uvedly, že závěrům sociálního šetření nelze přikládat význam, jelikož se jedná o tvrzení pečující osoby. To je však zcela v rozporu se smyslem provádění sociálního šetření. Navíc ani správní orgán I. stupně, ani žalovaný nijak nevysvětlují, o jaký rozpor by se mělo jednat a v čem se dle jejich názoru závěry sociálního šetření liší od závěrů obsažených v lékařských zprávách (žalobce odkázal zejména na nálezy praktického lékaře MUDr. Š. a nálezy ambulance klinické psychologie Mgr. M.). Dle žalobce posudková komise rovněž vůbec nebrala v potaz, že každá z životních potřeb zahrnuje několik úkonů a v případě, že osoba nezvládá samostatně byt jen jeden úkon, považuje se životní potřeba za nezvládnutou. Žalobce uvedl, že ačkoli žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí

sám cituje lékařskou zprávu z psychologického vyšetření ze dne 4. 6. 2019, konkrétně závěr, že u něho přetrvávají obtíže v sociálním kontaktu a také v sebeobsluze, a proto vyžaduje neustálý dohled dospělé osoby, přesto činí závěr, že se jedná o zcela běžné „problémy“, s nimiž se denně vypořádávají všichni rodiče osmiletých dětí. Žalovaný rovněž cituje nález praktického lékaře, dle kterého je orientovaný osobou, místem a časem nikoli, chování a komunikace narušená, mezilidským vztahům prakticky nerozumí. Přesto je opět toho názoru, že bez pomoci je schopen zvládat základní životní potřebu orientace zcela sám, aniž by potřeboval zvýšenou pomoc jiné osoby při zvládání základních sociálních dovedností. Žalobce zdůraznil, že veškeré jeho problémy deklarované matkou, která dennodenně dohlíží nad veškerými jeho činnostmi, zcela korespondují s lékařskými zprávami a odráží realitu „běžného dne“ dítěte s vážnou poruchou autistického spektra. Za naprosto nepochopitelný považuje názor žalovaného, že mimořádně zvýšená a značně náročná každodenní péče o něho – autistu – má svůj původ toliko v „jeho nízkém věku“. Namítal, že péči, kterou mu matka dennodenně poskytuje, nelze svým rozsahem, intenzitou a náročností vůbec srovnávat s péčí, která je poskytována osmiletým dětem bez autistické diagnózy. Posudková komise zcela opomíjí rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a její specifické dopady na jeho schopnost zvládat základní životní potřeby a pouze se jednostranně zaměřuje na fyzické projevy (fyzický zdravotní stav). Žalobce namítal, že nezvládá základní životní potřeby a) mobilita, b) orientace, c) komunikace, d) stravování, e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby. K základní životní potřebě a) orientace uvedl, že není schopen se orientovat místem a časem, není schopen se orientovat v přirozeném sociálním prostředí ani v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat, jak vyplývá z jeho zdravotní dokumentace. Ve škole mu na základě SPC vyšetření byla přidělena k dispozici celodenní asistentka, která mu pomáhá se zvládáním základních životních potřeb. Pomáhá mu zejména zvládat jeho nepředvídatelné a neadekvátní jednání a také se vším ostatním, co je ve škole potřeba – co si má připravit, co má dělat v hodině, kam má ve škole dojít. Žalobce poukázal na to, že mu byla od raného věku diagnostikována vrozená neurovývojová porucha – porucha autistického spektra, atypický autismus s nerovnoměrným psychomotorickým vývojem, s opožděním řečové složky. Uvedená porucha se projevuje značným narušením zejména v oblasti sociální interakce a komunikace. Důsledkem autismu je pak skutečnost, že nechápe okolní svět tak, jak jej chápe zdravý člověk. Rozhodně jej tedy nelze srovnávat s dětmi jeho věku a zvýšenou péčí o něj srovnávat s běžnou péčí poskytovanou zdravým dětem jeho věku. V důsledku poruchy autistického spektra často reaguje nezvykle na běžné situace a podněty, a to jak v soukromí, tak i na veřejnosti. Mívá potíže s vyhodnocováním informací, které mu okolní svět nabízí, těžce zvládá běžné sociální dovednosti a neorientuje se v běžných mezilidských vztazích. Názor posudkové komise, že „trefí na známá místa“, nemá nic společného s jeho schopností, resp. s neschopností, orientovat se v přirozeném sociálním prostředí. Nikdy nebude orientován v přirozeném sociálním prostředí přiměřeně svému věku. Není samostatný a není možné, aby se venku pohyboval sám bez doprovodu. Pokud by byl sám, ztratil by se nebo by se snadno mohlo stát, že by vběhl do cesty automobilu, i když ví, že je to nebezpečné a je na toto neustále upozorňován. Toto nebezpečí si však vůbec neuvědomuje, a pokud je nějak narušena jeho pozornost, jde za tím, co ho zajímá a nevnímá svět okolo sebe. Domů sám nedojede, nezajde, neorientuje se, kde je, jaký je čas atd.

2. K základní životní potřebě a) mobilita, žalobce uvedl, že ačkoli je bez motorického deficitu, přesto není v důsledku zjištěné diagnózy schopen sám cestovat jakýmkoli dopravním prostředkem a je neustále odkázán na pomoc dospělé osoby, která jej musí všude dovézt a přivést, a to nejlépe osobním automobilem, jelikož se často stává, že se změnil jeho „psychický stav“ a je potřeba jej neprodleně zavést domů. Nesnáší hluk, zacpe si uši a chce jít okamžitě domů, je nevrlý a křičí.
3. K základní životní potřebě e) oblékání a obouvání, žalobce odkázal na provedené sociální šetření, z něhož vyplývá, že oblékání musí provádět matka. Není schopen rozeznat rub a líc oblečení, pokud se snaží obléknout sám, obléká si většinou věci obráceně (kalhoty naopak, tričko naruby). Rovněž není schopen si sám bez asistence vybrat oblečení a obutí přiměřeně okolnostem. Nedokáže se podívat z okna nebo na teploměr a podle toho se rozhodnout, které oblečení si má zvolit. Neřeší, zda je venku chladno nebo teplo, klidně by šel v zimě i bez bundy, nebo ve sněhu jenom v teniskách. Potřebuje rovněž pomoc při obouvání, a to i z hlediska obutí si správných bot, když není schopen poznat, které boty jsou jeho. Potřebuje pomoc i při úpravě oblečení, tedy aby byl řádně oděn. Musí mít neustálou asistenci a pomoc, dokonce i při takto jednoduchých a běžných úkonech, které děti jeho věku již bez problémů dávno zvládají sami. Žalovaný nezvládání jednotlivých úkonů podmiňuje pouze fyzickým stavem a nijak nezohledňuje negativní vlivy, které má na zvládání těchto úkonů porucha autistického spektra, která je čistě neurovývojovou poruchou.
4. Žalobce uvedl, že potřebuje neustále dohled a pomoc i při základní životní potřebě c) tělesná hygiena. Opětovně odkázal na zjištění ze sociálního šetření a uvedl, že není schopen sám si vyčistit zuby. Je nutné, aby matka na něj neustále dohlížela a kontrolovala jej. Matka musí provádět i jeho koupání, dohlížet i na to, aby si neublížil, neboť nevnímá rozdíl mezi horkou a studenou vodou a hrozí tedy, že by se mohl popálit nebo naopak mohl sedět ve studené vodě. Není schopen samostatně provést ani základní osobní hygienu, kterou děti jeho věku ovládají zcela bez problémů sami.
5. Nezvládá sám ani základní životní potřebu g) výkon fyziologické potřeby. Po vykonání velké potřeby není schopen sám provést očištění. Pokud si myslí, že mu to nejde a chce to mermomocí dokázat, utírá se tak dlouho, než dojde toaletní papír a splachuje, až ucpe toaletu. Uvedené problémy vyplývají nejen ze sociálního šetření, ale také ze zprávy o psychologickém vyšetření. Je toho názoru, že s uvedenými problémy se v žádném případě zdravé děti jeho věku nepotýkají a rozhodně se v jeho případě nejedná o pouhý přiměřený dohled. Rovněž názor žalovaného, že je schopen si připravit lázeň, je zcela v rozporu s popisovanými obtížemi, které způsobuje porucha autistického spektra.
6. K základní životní potřebě d) stravování, žalobce uvedl, že sám není schopen bez asistence se najíst. Jídlo, které je ochoten akceptovat (a to v důsledku projevů autismu, nikoli, jak tvrdí žalovaný, z pouhé vybíravosti), je velice omezené. Musí mu být jinou osobou vybráno a podáno. Sám si jídlo nevezme a ani ho to samotného v čase běžném pro stravování nenapadne. Jídlo musí být přizpůsobeno jeho potřebám, což se ne vždy povede, a proto musí být vždy doma připraveno ještě další jídlo, neboť se stává, že je jídlo ve školní jídelně či v restauraci připraveno trochu jinak (např. tvarově nebo barevně) a on jen nesní. Poukázal na to, že není schopen sám konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, což je jedním z předpokladů pro zvládání této základní životní potřeby. Se stravováním mívá značné problémy zejména ve školní jídelně. Jí jenom známá jídla ve stejných obalech,

stejných tvarů, barvy a velikosti, popř. asistentka mu musí zařídit speciálně jídlo podle jeho představ – polévka jen voda, maso zvlášť. Pokaždé je to však jinak a je tedy nutné neustále reagovat na jeho speciální „požadavky“.

7. Žalobce zdůraznil, že autismus patří mezi nevyléčitelná onemocnění, kdy u dětí s poruchou autistického spektra vážně centrální zpracování smyslových podnětů (nerozumějí správně tomu, co vidí, slyší, prožívají a vnímají), a to jim brání, aby normálně fungovaly v běžných sociálních situacích. Jedná se o závažné postižení, které narušuje zásadním způsobem sociální vztahy, orientaci a také základní životní potřebu c) komunikace. Speciální výchova a speciální přístup sice pomáhají zvyšovat adaptabilitu, samostatnost a zmírňovat jeho problematické chování, toto vše však provází značně zvýšené úsilí a snaha nejen pečující osoby, ale i okolí. V žádném případě nelze mít za to, že se jedná o zcela běžnou péči o osmileté dítě. Potřebuje každodenní neustálý dohled a zvýšenou péči třetí osoby, jelikož den dítěte s poruchou autistického spektra je pokaždé jiný, a proto potřebuje pomoc i se základními každodenními úkony, které jsou jinak pro zdravé děti naprostou rutinou.
8. Žalovaný v písemném vyjádření navrhl zamítnutí žaloby, shrnul průběh správního řízení, odkázal na příslušnou právní úpravu a zopakoval závěry z posudku PK MPSV ve vztahu k jednotlivým namítaným základním životním potřebám.
9. Krajský soud v souladu s ust. § 75 odst. 1 a 2 s.ř.s., zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení, které předcházelo jeho vydání, dle skutkového a právního stavu k datu vydání napadeného rozhodnutí a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
10. Ze správních spisů zjistil krajský soud následující skutečnosti. Rozhodnutím Úřadu práce ČR ze dne 16. 4. 2020 č. j. 14210/2020/BOH byl nezletilému žalobci od 1. 4. 2020 odejmut příspěvek na péči s odůvodněním, že jej nelze podle § 8 odst. 1 zákona o sociálních službách považovat za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby, protože z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nepotřebuje každodenní mimořádnou péči alespoň ve třech oblastech základních životních potřeb posuzovaných podle ust. § 9 zákona o sociálních službách. Proti uvedenému rozhodnutí podal žalobce odvolání, o němž rozhodl žalovaný nyní napadeným rozhodnutím ze dne 18. 9. 2020 č. j. MPSV-2020/189139-923. Odvolání žalobce zamítl a rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.
11. Žalovaný jako odvolací správní orgán si vyžádal posouzení zdravotního stavu nezletilého žalobce posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí ČR. Z protokolu o jednání a z posudku posudkové komise MPSV ze dne 25. 8. 2020 vyplývá, že předsedkyní komise byla MUDr. E.S., dalším lékařem MUDr. H. P. s odborností psychiatrie. Nezletilý žalobce jednání komise přítomen nebyl. Posudek obsahuje výčet podkladů, z nichž posudková komise vycházela. V diagnostickém souhrnu se konstatuje atypický autismus, nerovnoměrný psychomotorický vývoj s opožděním řečové složky, průměrný intelekt. Rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nezletilého žalobce je atypický autismus s nerovnoměrným psychomotorickým vývojem s opožděním řečové složky. Posudek obsahuje zjištění z psychologických vyšetření ze dne 4. 6. 2019 a 1. 7. 2020. Z těchto zpráv posudková komise v posudku uvedla, že při vyšetření 4. 6. 2019 aktuální intelektová výkonnost žalobce měřená neverbální metodou v pásmu průměru IQ 95. Řeč omezena na minimum, obtížně srozumitelná, mluví hodně potichu, zároveň obtiže

s porozuměním, také opakování slov nebo frází. Často odpovídá tak, že psycholog porozumí až s kontextem, který poskytne matka. Pozornost v normě, PM tempo bez nápadností. Přetrvávají obtíže v sociálním kontaktu a také v sebeobsluze, proto vyžaduje neustálý dohled dospělé osoby. Z psychologického vyšetření z 1. 7. 2020 posudková komise do posudku uvedla, že proběhl nástup do školy. Učení s ním doma extrémně náročné, s dětmi ve třídě zatím vychází, daří se mu zapojit do kolektivu. Celkově už umí více věcí, ale zase díky tomu vzniká více nebezpečí – např. se naučil otevírat okna. Stále vybíravý v jídle. Vztek uvolňuje destruktivně, naučil se lhát – svádí vinu na druhé. Zároveň se objevují noční strachy. SPP vigilní, lucidní, zevnějšek upravený, do pracovního je schopný jít bez matky (dobře známé prostředí). Oční kontakt navazuje výjimečně, neudrží. Porozumění řeči je omezené. Na jednodušší otázku odpovídá krátce, na složitější reaguje, ale odpovědi nejsou přiléhavé. Dobře reaguje na instrukce. Řeč obtížně srozumitelná, vyjadřuje se občasně o osobě v ženském rodě. Občasně opakuje anglické fráze – lépe srozumitelné než spontánní řeč. Celkově neklidný, hraje si s rukama. Kolísavá schopnost rozlišovat základní emoce. Sociálně kompetentní jednání nelze vyhodnotit, dítěti jde často špatně rozumět. Dle anamnézy je možné, že nyní prochází opožděně obdobím dětských strachů. Posudková komise následně uvedla, že nezletilý je orientovaný osobou, místem a časem ne, chování a komunikace narušena, mezilidským vztahům prakticky nerozumí, paměť v celku uspokojivá, vizuální paměť, intelekt normální. Stoj a chůze samostatné. Posudková komise dále konstatovala, že z posudkového hlediska nejsou prokázány závažné poruchy hybnosti nosných kloubů, páteře, parézy. Nejsou vady zraku, sluchu, které by omezovaly orientaci a komunikaci. Neverbální intelektové schopnosti jsou průměrné. V popředí jsou projevy pervazivní vývojové poruchy, která vyžaduje mimořádnou péči při socializaci, tj. fungování ve společnosti, navazování sociálních vazeb a sociální komunikaci. Není ale podkladem pro nezvládání naučených (přiměřeně věku) stereotypně se opakujících elementárních aktivit neuznaných základních životních potřeb. Pro opožděný vývoj řeči je uznaná mimořádná péče při komunikaci. Jde o osobu do 18 let věku, která z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby při zvládání dvou základních životních potřeb c) komunikace, i) osobní aktivity. Jde o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, který omezuje duševní funkční schopnosti a má vliv na zvládání uvedených základních životních potřeb. Není medicínský důvod k nezvládání ostatních základních životních potřeb přiměřeně věku. Dle posudkové komise u žalobce nebyla prokázána těžká porucha funkce nebo ztráta funkce duševních, smyslových a fyzických schopností, která by objektivně odůvodňovala neschopnost zvládat základní životní potřeby mimo uznaných. Co se týká základní životní potřeby a) mobilita, posudková komise konstatovala, že nezletilý žalobce je bez motorického deficitu. Z neurologického hlediska není dokumentované parietické/plegické postižení dolních končetin, z ortopedického hlediska není závažně omezena hybnost kyčelních a kolenních kloubů. S facilitátory je mobilní. Je schopen zvládat vstávání a usedání, stoj, zaujímat polohy, pohybovat se chůzí krok za krokem, popř. i s přerušováním, zastávkami, v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu, chůzí po schodech v rozsahu 1 patra směrem nahoru i dolů, otvírat a zavírat dveře, používat dopravní prostředky včetně bariérových např. osobní auto. Není odkázán na vozík pro invalidy.

12. K základní životní potřebě b) orientace posudková komise uvedla, že nezvládání neuznáno, dle posudkové komise je žalobce orientován přiměřeně věku, treťí na známá místa,

disponuje přiměřenými duševními kompetencemi, které mu umožňují orientovat se v přirozeném sociálním prostředí a v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat. Dle posudkové komise není dokumentována závažná porucha smyslových funkcí, která by bránila poznávání a rozeznávání zrakem a sluchem. Nebyla prokázána oboustranná praktická nebo úplná hluchota, praktická nebo úplná slepota obou očí, hluchoslepota. Nebyla prokázána střední, těžká nebo hluboká mentální retardace, ani středně těžká a těžká demence nebo těžké psychické postižení s prokazatelnými dlouhodobými těžkými poruchami orientace.

13. K základní životní potřebě d) stravování posudková komise konstatovala – nezvládání neuznáno. Dle posudkové komise se u žalobce nejedná o vaření ani o přípravu stravy. Jde o schopnost vlastní konzumace již připravených nápojů a stravy. Pro neschopnost naporcování a naservírování stravy není medicínský korelát. Přemístění stravy a nápoje na místo konzumace lze realizovat nejen přenášením, ale i posouváním nebo např. převezněním na servírovacím stolku nebo přizpůsobení místa konzumace potravy místu servírování. Posudková komise uvedla, že žalobce je schopen si vybrat hotovou stravu v pevném i tekutém stavu a dát na talíř, nalít nápoj, posunout na místě konzumace, najíst se lžící a napít se. Je schopen rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji. Dietu neodrží. Nebyly prokázány anatomické nebo funkční ztráty obou horních končetin, nebo anatomické ztráty podstatných částí obou horních končetin s nemožností využít protézu k uchopení věcí, praktická nebo úplná nevidomost obou očí, ani těžké duševní poruchy spojené se sociální dezintegrací, kdy jsou narušeny stravovací stereotypy. Dle posudkové komise vybíravost v jídle není posudkově rozhodná.
14. K základní životní potřebě oblékání a obouvání, posudková komise uvedla – nezvládání neuznáno. Dle posudkové komise s ohledem na absenci těžké poruchy funkce horních a dolních končetin, zraku a duševních schopností není medicínský důvod pro nezvládnutí výběru vhodného oblečení, poznání rubu a líce oblečení, správně vrstvit, oblékání/svlékání, obouvání/zouvání zdravotně vyhovujícího oblečení/obutí, eventuálně s využitím pomůcek. U žalobce se nejedná o poruchu stojné funkce dolních končetin. Posudková komise uvedla, že rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností je dostatečný k pravidelnému zvládání této základní životní potřeby. Nebyly prokázány anatomické nebo funkční ztráty obou horních končetin nebo anatomické ztráty podstatných částí obou horních končetin s nemožností využít protézu k uchopení věcí, ani onemocnění páteře s celkovým ztuhnutím a omezením exkurzí hrudníku, ani praktická nebo úplná nevidomost obou očí, ani těžké duševní poruchy spojené se sociální dezintegrací, kdy jsou narušeny tyto stereotypy. Při výběru a kontrole se připouští pomoc druhé osoby.
15. Posudková komise neuznala nezvládání ani základních životních potřeb f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby, h) péče o zdraví. Ohledně základní životní potřeby f) tělesná hygiena posudková komise učinila závěr, že se u žalobce nejedná o těžkou poruchu funkce obou horních nebo dolních končetin, ztrátu zraku ani duševních kompetencí bránících provedení celkové hygieny. Dle posudkové komise žalobce je schopen se umýt u umyvadla, manipulovat s baterií, připravit si lázeň. Je schopen se učesat nebo pečovat o ústní hygienu za pomoci různých pomůcek. Dohled, připomínání a kontrola je přiměřená věku. K základní životní potřebě g) výkon fyziologické potřeby posudková komise uvedla, že za neschopnost lze předpokládat stav, kdy osoba není schopna bez pomoci druhé osoby zaujmout vhodnou polohu, se řádně vyprázdnit, provést očistu, vyhledat WC a používat

potřebné pomůcky. K neschopnosti zvládat výkon fyziologické potřeby může dojít např. při míšní lézi, nutnosti vybavování stolice nebo cévkování druhou osobou. U žalobce nebyla prokázána anatomická nebo funkční ztráta úchopové schopnosti obou rukou, anatomická či funkční ztráta jedné nebo obou dolních končetin, ani duševní onemocnění spojené se sociální dezintegrací. Nedokonalá hygiena po stolici nezakládá mimořádnou péči. Ve vztahu k péči o zdraví posudková komise konstatovala, že samo dítě nedokáže pečovat o své zdraví do 12 let věku.

16. K základním životním potřebám e) oblékání a obouvání a f) tělesná hygiena, posudková komise učinila závěr, že uznání mimořádné péče v roce 2018 při oblékání a obouvání, při tělesné hygieně, považuje za nadhodnocené. K tomu uvedla, že u žalobce nebyla prokázána těžká porucha funkce nebo ztráta funkce duševních, smyslových a fyzických schopností, která by objektivně odůvodňovala neschopnost zvládat základní životní potřeby mimo uznaných. Dle posudkové komise poskytovanou péčí nelze považovat za mimořádnou péči, která svým rozsahem, náročností a nutností značně převyšuje péči o stejně staré zdravé dítě. Dohled nad činností dítěte, opakované připomínání některých aktivit, lze považovat za součást výchovného vedení s obvyklou časovou náročností. Dle posudkové komise k datu vydání napadeného rozhodnutí žalobce nebyl osobou do 18 let věku, která se podle § 8 zákona č. 108/2006 Sb., považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby a tento stav byl i k 1. 2. 2020.
17. Součástí spisové dokumentace je i záznam ze sociálního šetření. Sociální šetření bylo provedeno v místě bydliště nezletilého. Sociální pracovnice uvedla, že komunikace s nezletilým byla velmi ztížená, proto informace podala spíše matka nezletilého. V záznamu se kromě jiného uvádí, že žalobce je fyzicky hybný, je schopen chůze, běhu, rád také skáče na trampolíně nebo jezdí na koloběžce. Vždy je ovšem nutný doprovod a dohled dospělé osoby, neboť nevidí nebezpečí. Spustí se na koloběžce z kopce a již upadl. V době sociálního šetření žalobce znal své jméno a věděl, kolik je mu let. Ovšem jména členů rodiny se mu pletou. Jsou dny, kdy si na věci vzpomene, jindy jsou dny, kdy si naopak nevzpomene nebo nechce spolupracovat. Vše mu déle trvá. Např. úkoly do školy dělá s matkou i tři hodiny. Věří lidem, nedokáže rozeznat, co je správně a co špatně. Udělal by to, o co by jej dotyčný požádal, protože by se tomu člověku chtěl zavděčit. Musí mít svůj stanovený režim, který je třeba dodržovat. Objevuje se vztek, špatně snáší zamítnutí, hází např. věcmi, nerozezná a necítí bolest. Dle sdělení matky nezletilý žalobce chodí pozdě spát, nemůže usnout a v noci se budí a poté je unavený. Nemá rád hlasité zvuky, velmi špatně na ně reaguje. Zrak a sluch má v pořádku. Mluva je někdy nesrozumitelná. Nezletilý špatně tvoří věty, nechápe otázky. Obtížně se vyjadřuje. Nyní se učí číst a psát, má ovšem obtíže rozeznat tiskací a psací písmo. Matka dítěte sdělila, že nezletilý jí pouze určité věci. Např. má pořád stejné jídlo, nic jiného by nejedl. Vůbec nechce jíst např. ovoce a zeleninu. Připravenou stravu sní lžící nebo rukama, příbor neovládá. Řekne si, když má hlad nebo žízeň. Obléká jej matka. Dítě si např. nedotáhne ponožky, kalhoty, věci si obléká naopak. Nerozezná vhodnost oblečení a nedokáže je přizpůsobit vlivům počasí. Ranní hygienu provede pouze v případě, že jej k tomu někdo vybídne. Matka mu musí přesně říkat, aby si vyčistil zuby, omyl si obličej, otřel se, jinak by ranní hygienu neprovedl. V domě je k dispozici vana i sprchovací kout. Nezletilý je schopen se omýt v ledové vodě nebo naopak vařící vodě. Nedokázal by se omýt sám. Ve vodě by pouze seděl. Z těchto důvodů provádí hygienu plně matka. Dítě pociťuje potřebu na toaletu, na kterou si také dojde. Hygienu po stolici provádí sám, ovšem nedostatečně. Matka ho musí

vždy následně otřít. V případě, kdy provádí stolicí ve škole, její matka následně doma musí očistit a vyměnit prádlo. Dítě navštěvuje psychologa, psychiatra, neurologii a alergologii. Navštěvuje první třídu základní školy, kde má k dispozici celodenně asistentku. Do školy a ze školy jezdí v doprovodu matky autobusem. K lékaři je nezletilý přepravován v doprovodu rodičů, a to buď autobusem nebo autem.

18. Podle ust. § 7 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o sociálních službách (dále jen zákon o sociálních službách), příspěvek na péči (dále jen příspěvek) se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Tímto příspěvkem se stát podílí na zajištění sociálních služeb nebo jiných forem pomoci podle tohoto zákona při zvládání základních životních potřeb osob. Náklady na příspěvek se hradí ze státního rozpočtu.
19. Podle ust. § 8 odst. 1 zákona o sociálních službách, osoba do 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve a) stupni I. (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat 3 základní životní potřeby, b) stupni II. (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat 4 nebo 5 základních životních potřeb, c) stupni III. (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat 6 nebo 7 základních životních potřeb, d) stupni IV. (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat 8 nebo 9 základních životních potřeb, a vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby.
20. Podle ust. § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách, při posuzování stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby: a) mobilita, b) orientace, c) komunikace, d) stravování, e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby, h) péče o zdraví, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost. Podle ust. § 9 odst. 3 téhož zákona schopnost zvládat základní životní potřebu uvedenou v odst. 1 písm. j) se nehodnotí u osob do 18 let věku.
21. Podle ust. § 9 odst. 4 téhož zákona, při hodnocení schopnosti zvládat základní životní potřeby se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.
22. Podle ust. § 9 odst. 5 téhož zákona, pro uznání závislosti v příslušné základní životní potřebě musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu. Funkční schopnosti se vyhodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku.
23. Podle ust. § 9 odst. 6 téhož zákona, bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví prováděcí právní předpis.
24. Krajský soud předesílá, že při rozhodování o příspěvku na péči je zásadním a rozhodujícím důkazem posudek o závislosti osoby. Správní orgány mají při posuzování žádosti o příspěvek na péči jasně stanovená pravidla a meze, ve kterých se při svém rozhodování musejí pohybovat. V rámci posuzování stupně závislosti osoby na pomoci jiné fyzické osoby správní orgány vycházejí z příslušných posudků, v nichž je stanoveno, jakou ze

základních životních potřeb osoba zvládá či nikoli; správním orgánům ani soudům nepřísluší činit medicínské závěry. U posudků je pak nutné, aby vyhověly kritériím stanovených v judikatuře Nejvyššího správního soudu na jejich úplnost a přesvědčivost (viz rozsudky NSS č. j. 5 Ads 80/2016-22, č. j. 5 Ads 254/2017-27 a mnohé další). Nejvyšší správní soud rovněž setrvale judikuje, že posudkové řízení je specifickou formou správní činnosti spočívající v posouzení zdravotního stavu občana a některých důsledků z něj vyplývajících pro oblast sociálního zabezpečení a důchodového pojištění. Jde o postup posudkového orgánu, jehož hlavním obsahem je posudková činnost, která předpokládá vedle odborných lékařských znalostí též znalosti z oboru posudkového lékařství. Výsledkem posouzení je potom odborný posudek, který je pro správní orgán stěžejním důkazem, a na který je správní orgán při nedostatku odborné erudice odkázán. Proto je třeba klást zvýšený důraz na jednoznačnost, určitost, úplnost a přesvědčivost každého takového posudku. Tyto náležitosti posudek splňuje pouze v případě, že se v něm posudková komise vypořádá se všemi rozhodnými skutečnostmi, přihlédne k potížím udávaným účastníkem řízení, výsledkům sociálního šetření a lékařským zprávám. Své závěry musí posudková komise náležitě podložit a odůvodnit. Je nezbytné, aby posudek obsahoval vysvětlení, jakým způsobem posudková komise hodnotila veškeré posudkové podklady, které z nich považovala za relevantní, příp. z jakého důvodu se od závěrů uvedených v některých z nich odchýlila. Posuzovaný zdravotní stav potom musí být popsán dostatečně jasně a přesně, aby nevyvstávaly žádné další pochybnosti. Případné chybějící či nepřesně formulované náležitosti posudku, které způsobují jeho nepřesvědčivost či neúplnost, totiž správní orgán nemůže nahradit vlastní úvahou, pro niž nemá potřebou odbornou erudici (viz např. rozsudek NSS č. j. 6 Ads 299/2014-25). Nenaplnění uvedených požadavků je vadou řízení před správním orgánem ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s.

25. Z odůvodnění rozhodnutí žalovaného plyne, že žalovaný vycházel z předmětného posudku PK MPSV, konstatoval, že z posudku je zřejmé, z čeho posudková komise při jeho vypracování vycházela, jak podklady a jí samotnou zjištěné skutečnosti hodnotila. Dle žalovaného byl posudek vypracován ve vztahu ke všem námitkám uvedeným v odvolání. Žalovaný vyslovil názor, že posudek byl vypracován komisí v řádném složení a obsahuje odůvodnění míry závislosti žalobce a z posudku je rovněž patrné, že posudková komise měla pro posouzení zdravotního stavu dostatek podkladů. Odkazem na závěry posudkové komise žalovaný uvedl, že žalobce nezvládá toliko základní životní potřeby c) komunikace a i) osobní aktivity. K žalobcem tvrzené neschopnosti zvládat ostatní základní životní potřeby a) mobilita, b) orientace, d) stravování, e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby žalovaný odkázal na závěry posudkové komise, které v rozsudku citoval. K sociálnímu šetření poznamenal, že je pouze jedním z pokladů pro stanovení stupně závislosti s tím, že sociální pracovník vychází z rozhovoru s účastníkem řízení a dalšími relevantními osobami a z pozorování prostředí, ve kterém žije.
26. V souladu s § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterážto je prováděcím právním předpisem a obsahuje bližší vymezení schopnosti zvládat základní životní potřeby, posudková komise musí posoudit zvládnutí dané životní potřeby skrze dílčí aktivity vymezené pro jednotlivé potřeby v příloze č. 1 vyhlášky (viz rozsudek NSS č. j. 4 Ads 68/2014 – 37). Nezvládnutí, byť jen jedné z vymezených aktivit, znamená nezvládnutí dané životní potřeby (§ 2a vyhlášky). Krajský soud zastává názor, že v posuzované věci nejsou závěry posudku PK MPSV ve vztahu k otázkám, zda nezletilý žalobce zvládá žalobou namítané základní

životní potřeby a) mobilita, b) orientace, d) stravování, e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby úplné a přesvědčivé. Především je třeba zdůraznit, že rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nezletilého žalobce je atypický autismus s nerovnoměrným psychomotorickým vývojem s opožděním řečové složky a má průměrný intelekt. V době rozhodování žalovaného byl nezletilý ve věku 8 let. Posudková komise v posudku uvedla, že v popředí jsou projevy pervazivní vývojové poruchy, která vyžaduje mimořádnou péči při socializaci, tj. fungování ve společnosti, navazování sociálních vazeb a sociální komunikaci a že ovšem není podkladem pro nezvládání naučených (přiměřeně věku), stereotypně se opakujících elementárních aktivit neuznaných základních životních potřeb. Tento závěr ovšem není podpořen žádnou argumentací a není tedy řádně odůvodněn. Náзор posudkové komise, že u žalobce nebyla prokázána těžká porucha funkce nebo ztráta funkce duševních smyslových schopností, která by objektivně odůvodňovala neschopnost zvládat namítané základní životní potřeby, není ničím odůvodněn a nelze seznat, z čeho tak posudková komise dovozuje. Posudková komise se fakticky nezabývala tím, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních a smyslových funkčních schopností nezletilého žalobce dostatečný k pravidelnému zvládání uvedených základních životních potřeb, tedy zda zvládá každou z dílčích aktivit vymezených v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterou se provádějí některá ustanovení o sociálních službách a zda je nezletilý schopen rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost základní životní potřeby, to vše v přijatelném standardu oproti svým vrstevníkům. Zcela schází hodnocení dle § 2b vyhlášky č. 505/2006 Sb., podle něhož pokud osoba do 18 let věku nemá z důvodu nízkého věku a tomu odpovídajícímu stupni biopsychosociálního vývoje ještě vyvinutou schopnost zvládat některou ze základních životních potřeb nebo některou aktivitu, které jsou vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce, není pro účely posuzování stupně závislosti považována za osobu, která je neschopna základní životní potřebu zvládat. To neplatí, pokud osoba z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu při zvládání základní životní potřeby nebo některé aktivity, které jsou vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce, vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby. Závěry posudkové komise jsou v příkrém rozporu se zjištěními plynoucími ze sociálního šetření, aniž by byly přezkoumatelným způsobem vysvětleny. V této souvislosti soud poznamenává, že v dané věci bylo rovněž na místě, aby potřebné skutečnosti byly, co se týká sociálního šetření, zjišťovány i od jiných relevantních osob, např. třídní učitelky nezletilého a jeho asistentky, které nepochybně rovněž mohly podat relevantní informace. Krajský soud dospěl k závěru, že posudek PK MPSV nelze považovat za úplný a přesvědčivý a je tak v konečném důsledku nepřezkoumatelný. Takovýto posudek nemohl být podkladem pro posouzení rozhodných otázek zvládání jednotlivých základních životních potřeb v žalobě namítaných.

27. Napadené rozhodnutí bylo proto nutno zrušit pro vady zřízení ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s., neboť žalovaný vycházel z neúplného a nepřesvědčivého posouzení otázek zvládání namítaných základních životních potřeb a rozhodnutí je tak nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. V dalším řízení je třeba posudkové závěry posudkové komise doplnit tak, aby z nich bylo zřejmé, z jakých důvodů nezletilý žalobce zvládá či nezvládá bez pomoci jiné osoby aktivity v rámci výše uvedených základních životních potřeb, přičemž je na žalovaném, aby informace o jejich zvládání získal i od dalších osob, které

jsou schopny je poskytnout, např., jak bylo uvedeno výše, od třídní učitelky a asistentky nezletilého žalobce.

28. Podle § 60 odst. 1 s. ř. s. soud uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci, který měl ve věci zcela úspěch, na nákladech řízení částku 2 600 Kč ve lhůtě do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce. Náklady řízení sestávají z nákladů právního zastoupení, a to z odměny za 2 úkony právní služby po 1000 Kč podle § 9 odst. 2, § 7 bod 3. vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (příprav a převzetí zastoupení a sepis žaloby) a dvou režijních paušálů k uvedeným dvěma úkonům právní pomoci po 300 Kč podle § 13 odst. 3 téže vyhlášky.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Brno, Moravské náměstí č. 6. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ostrava 17.12.2020

Mgr. Jarmila Úředníčková
samosoudkyně